

ח' אב	כניסת שבת	יציאת שבת
ה'תשפ"ה	18:56	20:16
ירושלים	19:18	20:18
ת"א	19:08	20:19
חיפה	19:16	20:16
באר שבע		

אילו של יצהק

פרשת "דברים" (שבת חזון)

"בַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, הוֹאִיל מֹשֶׁה, בְּאֵר אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְאָמֹר" (א, ה) ומפרש רש"י: הוֹאִיל – התחיל.

אמר הגה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ז"ע: גם בסוף ימיו של משה, וגם אחרי שקיבל את התורה מפי הגבורה ולימד אותה לכלל ישראל במשך ארבעים שנה - עדיין חי בהרגשה שהוא עומד בהתחלה של התורה, 'הואיל משה – התחיל'!

"וְאֵצְלָה אֶת שְׁפִטָּיִם בְּעַת הַהוּא לְאָמֹר שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפִטָּתֶם צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרָו" (א', ט"ז)

לפי המשמעות הפשוטה, הכתוב עוסק בחובת הדין להקשיב לשני בעלי הדין בטרם יכריע את דינו. אולם, ניתן גם למצוא בפסוק זה מסר נאה, אשר כוחו רב ללמדנו, כיצד נוכל לעתים למנוע את עצמנו מטענות שווא ומריבות מיותרות. אך טרם נבאר, נקדים תחילה את המעשה הבא:

לפני הגאון רבי חיים מוולאז'ין באו פעם שתי קהילות מכובדות לדין תורה, קהילת נובהרדוק וקהילת מיר. את קהילת מיר ייצג הגאון רבי יוסף דוד אייזנשטאט רבה של מיר, ומהצד של נובהרדוק עמד הגאון רבי דוד מנובהרדוק בעל ה"גליא מסכת". כדרכם של שני תלמידי חכמים מופלגים, כל אחד מהם טען את טענות קהילתו תוך שהוא מסתייע בראיות מש"ס ופוסקים.

שמע רבי חיים מוולאז'ין את שני הצדדים, ישב על המדוכה זמן מה, וסוף דבר חרף את הדין לזכות קהילת מיר ונגד קהילת נובהרדוק.

רבי דוד מנובהרדוק היה מגדולי המשיבים בדורו, ונודע כתקיף מאד בדעתו ובהכרעתו. מובן מאליו שהוא קיבל עליו את הדין וביצע אותו ככתבו וכלשונו, אך עם זאת עדיין החזיק בדעתו כי בירור ההלכה מוכיח ללא כל ספק את צדקת קהילתו. מאותו זמן הוא חש טינה כבושה בלבו כלפי פסק דינו של הגאון רבי חיים מוולאז'ין. גם רבי חיים מוולאז'ין הבחין בקפידתו של תלמידו בעל ה"גליא מסכת" כלפיו, והוא המתין לשעת הכושר בה יוכל לפייסו במעט.

חלפו ועברו להם מספר חודשים, בעיר זעלווא אשר בליטא היה מתקיים מידי שנה בשנה היריד המרכזי, אליו היו מגיעים סוחרים מכל העיירות שבאזור. מנהג היה בימים ההם, שגדולי ישראל, רבני הקהילות השונות, היו מתקבצים אף הם אל היריד, ודנים בבעיות השעה ובמחלוקות המתגלעות בין הסוחרים. רבה של נובהרדוק נמנע משך שנים להופיע ביריד, אך באותה שנה הזמינו אחד מנגידי הקהילה לבוא עימו לזעלווא.

בבואם אל המקום, נגשו כל הרבנים המתכנסים אל אכסניית הרב מוולאז'ין, אשר אף הוא שהה במקום. רבי דוד כבש את קפידתו ובא עממה להקביל פני גדול הדור בברכת שלום. רבי חיים קבלו בסבר פנים יפות, ותוך כדי שיחה הציע לו הצעה ש"מתן שכרה בצידיה". "באו אצלי שני בעלי דין ובקשו ממני לדון בעניין חמור ומסובך, ואני אין שעתי פנויה להיכנס לתוך ענין זה. אם יסכים מר, הריני מוכן למסור בירור סכסוך זה לידו, ואגב אורחא יקבל גם שכר טרחה, עשרה אדומים זהב".

נענה רבי דוד להצעה, וזימן את הניצים להתדיין אצלו באכסנייתו. לאחר שהציעו בעלי הדין את טענותיהם לפניו, הוציא רבי דוד את פסק דינו לטובת אחד מהם. הללו קבלו את הדין, ושלמו לו את כספו.

למחרת הוא פגש את רבי חיים ביריד, והחזיק לו טובה על שהמציא לו משפט זה לזון בו. במצבו הכלכלי הדחוק, היה העשרה אדומים שהקיבל בשכרו בעלי משמעות לידו. פנה אליו רבי חיים, ושאל אותו כבדרך אגב:

"מה היה טיבו של דין תורה זה?"

שטח רבי דוד בפני רבי חיים את פרטי המקרה וטענות הצדדים, ולסיכום אמר לו את הפסק שנתן על טעמיו ונימוקיו.

שמע רבי חיים את דברי רבי דוד בכובד ראש, הרהר בהם שעה קלה, ולאחר מכן קם על רגליו ואמר לרבי דוד בחיבה: "יפה דנתם. דין אמת פסקתם! בצדק זיכיתם את הזכאי וחייבתם את החייב; אבל אמור נא לי, כלום אין דין זה דומה לאותו דין תורה בין קהילת נובהרדוק לקהילת מיר?! האם פסק הדין שיצא עתה מתחת ידכם, אינו ממש כאותה הכרעה שהכרעתי אז לטובת רבה של מיר?!"

רבי דוד הרהר רגעים אחדים, ולאחר מכן נותר ממקומו וזעק: "הצדק עם כבוד! דינו היה דין אמת לאמתו! אני מבקש מחילה על הטינה שהיתה בלבי עלי. כעת אני יודע שטעיתי והרב צדק!"

"היום פסקתם כמנני", המשיך הגר"ח, "ואילו אז כבודו התנגד להכרעתי. אין זאת אלא כי אז הייתם נוגעים בדבר, משום שהתאמצתם לטעון עבור קהילתכם בראיות ובסברות, ומכיוון ש"אין אדם רואה חובה לעצמו" (אין דעתו של אדם נוטה לחייב את עצמו). רק עתה שנתגלגל לידכם דין תורה של משהו אחר, הגעתם לאותה מסקנה שהעליתי אז בדינאי". רבה של נובהרדוק עמד נפעם מדברי הגר"ח, והודה לו על שהעמידו על דין אמת.

ספר דברים אותו אנו מתחילים לקרוא השבוע, מכונה בפי חז"ל "משנה תורה" (משנה מלשון חזרה, כפילות), ויש שכינוהו 'חומש התשובה' בהיותו גדוש בדברי חיזוק ותוכחה ליראה את ה' ולאהבה אותו, השזורים בנאומי הפרידה של משה רבנו מבני ישראל הנאמרים במישורים המזרחיים של עמק הירדן. ספר דברים הוא ספר המוסר של משה רבנו - זכרו מה קרה ואל תחזרו על השגיאות האלה! בספר זה משה רבנו מדבר לכל הדורות, וראוי שנטה אוזן לדבריו, נלמד ונטמיע את לקחיו.

על חשיבותו של הספר הקדוש הזה ניתן ללמוד גם מהמדרש הבא (מדרש תנאים):

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל –

אמר הקב"ה: חביבה עלי תוכחת משה לישראל כעשרת הדברים.

הרב חיים מיכאל דב ויסמנדל זצ"ל, ממפתחי שיטת דילוגי אותיות בתורה, מביא בספרו "תורת חמד", רמז נפלא שנמצא בפסוקים אלה:

אם מונים שש מאות ושלש עשרה אותיות (בכתיב המסורה) החל מהאות ב' שב"אלה הדברים", מגיעים לאות י' (פסוק יא - ויברך). לאחר מניית עוד שש מאות ושלש עשרה אותיות מגיעים לאות י' (פסוק כב - כלכם), ובדלוג נוסף של שש מאות ושלש עשרה אותיות מגיעים לאות י' (פסוק לג - ההלך) - הרי שמקבלים: **ברכה!**

ללמדנו, שאם מקיים האדם את "אלה הדברים", המדרכים אותנו כיצד לשמור את תרי"ג המצוות - הוא זוכה ל**ברכה**.

ופירש ה"אור החיים" הקדוש זצ"ל: **אלה הדברים** – ולא דברים אחרים, לומר לך שמימו לא שח משה רבינו בדברים אחרים, וזלת דברי תורה ויראה, מוסר והדרכה. ובאומרו **אל כל ישראל**, רצה לומר שאין הדברים מכוונים לאותו הדור בלבד, אלא לכל דורות עם ישראל ולכל הנפשות עד סוף כל הדורות.

דרך ארוכה עשה האיש משה מן היום בו אמר לאלוקים, שהטיל עליו את שליחותו הגדולה: "לא איש דברים אֲנִי... כִּי כְבֹדָהּ וּכְבֹד לְשׁוֹן, אֲנִי." (שמות ד', י) ועד ליום בו עמד מול העם כולו, שנאמר:

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל, ...",

והדברים הולכים ומתמשכים ותופסים חמישית של כל התורה.

ואומר על כך מדרש רבה (דברים רבה א):

"אמר הקב"ה: ראה לשונה של תורה מה חביבה, שמרפאה את הלשון.

זאת ועוד; חכמינו מסבירים, שמשה רבנו קיבל מהקדוש ברוך הוא שליחות ותפקיד. עליו להוציא את העם ממצרים, ללמד אותם תורה ולהוביל אותם לארץ, **וכשיש לאדם מטרה ויעד – אפשר להתגבר על קשיים רבים**, גם על אבחונים מקצועיים ועל תפיסה עצמית שגויה.

אותו משה שאמר בהתחלה "לא איש דברים אנוכי", הפך למשה רבנו, למנהיג נצחי שאנחנו עוסקים בדברים שלו יום יום, כבר אלפי שנים.

בכל אחד יש פוטנציאל אדיר ונסתר, לכל אחד מאתנו יש שליחות ותפקיד, ואת המצב שאנחנו רואים מולנו עכשיו ניתן לשנות!

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל" (דברים א, א). וכתב רש"י: "לפי שהן דברים תוכחות, ומנה פאן כל המקומות שהקעיסו לפני המקום בָּהֶן, לְפִיכָךְ סֵתֶם אֶת הַדְּבָרִים וְהִזְכִּירָם בְּרָמָז, מִפְּנֵי כְבוֹדָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל."

רש"י יוצק כאן יסוד גדול בדרכי העברת ביקורת: גם כשיש אב או מחנך, הרואה צורך לומר דברי תוכחה לזולת, עליו להעביר את התוכחה רק בדרך רמז, תוך זהירות ושמירה יתירה שלא לפגוע בכבודו של מקבל התוכחה.

סיפר יהודי, מעשה שאירע עמו: הייתי מתפלל באופן קבוע בבית הכנסת ברחוב סורוצקין בירושלים, יחד עם הגאון רבי אברהם דב אוערברג זצ"ל (אחיו של מרן הגרש"א זצ"ל). פעם אחת כשניגשתי לפני העמוד לתפילת שחרית, עם סיום התפילה כיביתי בנשיפת רוח פי את הנרות שדלקו בעמוד החזן. לא ידעתי את הכתוב בחז"ל שיהמכבה נר ברוח פיו - דמו בראשו, כלומר שיש בכך סכנה סגולית.

לאחר זמן קצר ניגש אלי רבי אברהם דב ושאלני בתמימות, כמי ששואל דבר הלכה: האם יודע אני למה בערב שבת כשבעל הבית מטביע ומכין את הנרות, יש נוהגים לכבות את הנרות ברוח הפה למרות שבדרך כלל יש סכנה לכבות נר הפה? עניתי לו שאיני יודע את סיבת הדבר, והוא ענה לי: כי בערב שבת יש מצוה בדבר, ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

סיים היהודי ואמר: מלבד הידע החדש שקיבלתי על הזהירות הנדרשת שלא לכבות נר ברוח הפה, קיבלתי גם שיעור כיצד לא לכבות את נשמתו של האדם ברוח פה... כיצד אומרים מוסר בדרך רמז וכבוד בלי לכבות את נשמתו של הזולת...

עברו חלפו להם אי אלו שנים מאותו מעשה. רבי חיים מוולאז'ין נפטר כבר לבית עולמו, והנה יום אחד הזדמן לנובהרדוק אחד מבעלי הדין ההם מהיריד בעלולא. הוא כנס לביתו של רב העיר ודרש בשלומו. רבי דוד שהכירו העניין כיצד נפל דבר בניין ההוא שפסק להם.

חיך הלה ואמר: "רבי, רק כעת מותר לי לגלות את אשר באמת אירע. האמת שלא הכרתי קודם לכן את בעל דיני, ובוודאי שלא היה כל סכסוך בינינו. שנינו למדנו בישיבת וולאז'ין בשנים קודמות, ומשכנסנו לחדרו של ראש הישיבה הגר"ח מוולאז'ין לברכו לשלום, ביקש מאיתנו הרב שנלך ל"דין תורה" בפניכם. הוא שם בפנינו את הטענות שנציע לפני כבודו, והוא גם זה שנתן לנו את העשרה אדומים "לשלם" עבור הדין תורה.

התפעל רבי דוד מן הגילוי המדהים והנפעלות יתירה, וקרא בהתרגשות: "מי יתן לנו תמורתו! לא רק שהיה גאון בתורה וחכם הדסים, אלא חסידותו וצדקותו טבועים וחתומים בכל ענין שיצא מתחת ידו הקדושה".

ומכל מקום, אנו על פי דרכנו למדנו, שאדם קרוב אצל עצמו, ולפיכך אם רוצה לבדוק עצמו אם צודק בטענותיו, יוכל לעשות זאת רק כמשקיף ניטרלי מבחוץ, באופן ש"ילביש" את הסיפור על אנשים אחרים.

ומכאן גם למסר שניתן להמליץ בפסוק: אמנם, כפי שכבר פתחנו, ודאי עיקר הפסוק מדבר אל הדיינים שישמעו את שני הצדדים קודם שיפסקו את דינם, אבל רומזת כאן התורה לכל אדם הבא בטענות כנגד עוולות שעשה לו, כביכול, חברו: "שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק". אימתי יושפטתם צדק? מתי האדם יכול להיות בטוח בעצמו שטענותיו צודקות על פי דין? הדרך היא באמצעות "שמוע בין אחיכם" – קח את טענות שני הצדדים – שלך ושל בעל דינך, ו"הלבש" אותם על אנשים אחרים. רק כאשר לא תהיה לך כל נגיעה אישית, או אז תוכל לשפוט צדק. (מתוך הספר "ללמדך" – דברים)

אומרים חז"ל (יומא דף ט' ע"ב):

"מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו: ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנת חנם. ללמדך ששקולה שנת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים".

"שינאת חיים" פירושה שנאה ללא סיבה מוצדקת, ומורים חז"ל שגם מי שמותר לשנאותו, יש מצווה לגמול עמו חסד.

טעם החומרה של שנת חנם ששוקלה כנגד שלוש העבירות החמורות ביותר, כתב הר"ן (ד"רש י), מפני שהנכשל בעבירות החמורות אינו נכשל אלא פעם אחת בזמן מרובה, ואילו הנכשל בשנת חנם נכשל תמיד, ועבירה קלה שחוזרים עליה פעמים רבות עונשה קשה ביותר.

ובשערי תשובה (ג, לט) כתב שהשנאה חמורה מפני שהיא הגורמת לחטאים רבים אחרים, כגון לשון הרע, ונקימה ונטירה ועוד.

וכתב החפץ חיים (אהבת ישראל): "ומה אם בכח העוון המר הזה של שנת חנם להחרים את בית מקדשנו, אף על פי שהיו אצלם תורה וגמילות חסדים, כל שכן וכל שכן שיש בכוחו לגרום שלא יבנה בימנו אם לא נחזק את עצמנו בכל כוחנו לסור מעוון זה ולהעביר את השנאה הטמונה בליבנו שבעוונותנו הרבים נתרבה העוון הזה בכל עבר ופינה".

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א שראה יהודי אחד אומר קינות בתשעה באב, בעיצובן ונברון רוח על חורבן בית המקדש ועל עם ה' כי נפלו בחרב. לפתע ניגש אליו חברו וביקשו להפסיק לכמה רגעים, על מנת לעזור לו בכתיבת איגרת נחוצה לאותה שעה. קשה היה לו לאיש למלאות את בקשת החבר, כיצד מניחים זה מפני זה?

קרב הרבי אל המקוון ודבר אליו כדברים האלה: על מה הינך מתאבל, על חורבן בית המקדש, מפני מה נחרב הבית המקדש? בעוון שנת חנם, מהו היפוך שנת חנם? אהבת חיים.

נמצא שהסיוע לחבר עולה תיקונו הרבה יותר מהקינה והאבל.

לפני שבוע בדיוק בראש חודש אב, ציינו את יום פטירתו של אהרן הכהן. התורה מציינת, באופן בלעדי וייחודי את תאריך פטירתו, דבר שלא נכתב אצל שום איש אחר בכל התורה כולה! "בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי, בַּאֲחָד לַחֹדֶשׁ." (במדבר לג, לח) – א' בחודש אב.

על פטירתו של אהרן בפרשת חקת נאמר (במדבר כ, כט) "וַיָּקָרָא, כָּל-הָעֵדָה, בִּי גֹעַ, אֶהְרֹן; וַיָּכֻזוּ-אֶת-אֶהְרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם, כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל."

וכתב שם רש"י: "כל בית ישראל - האנשים והנשים, לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו".

בפירושו זה מבאר לנו רש"י מדוע דווקא באהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלוש יום - כל בית ישראל" - לפי שכולם הכירו בטובתו של אהרן ובעזרתו לכלל העם. ואכן כך מדריכה אותנו המשנה במסכת אבות (א, יב): "הָלַל אֹמֵר, הִגִּי מִתְלַמְּדִי שֶׁל אֶהְרֹן, אֹהֶב שְׁלֹם וְרוֹדֵף שְׁלֹם, אֹהֶב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמִקְרָבָן לַתּוֹרָה:".

הרצ"ה קוק זצ"ל היה מדגיש שלא נאמר במשנה אוהב את הבריות כדי לקרבן לתורה, אלא "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", כלומר שהאהבה לא היתה תלויה בדבר, גם לא בקירוב לתורה, אלא היתה בו אהבה עצמית פשוטה לבן ישראל שמכוח עוצמתה קרבה לתורה.

והנה, נזדמן מועד פטירתו של אהרן, בדיוק בראש החודש שבו חז"ל קבעו שעלנו למעט בשמחה עקב חורבן הבית שאירע בגלל שנת חנם.

אומר ה'חכם סופר' על הסיפור הידוע ביותר מימי החורבן, על הסיפור של קמצא ובר קמצא, והוא אומר דברים נוראים:

"כששני יהודים לא יכולים לשבת ולשמוח ביחד זה אומר שהשמש שוקעת" כששני יהודים לא יכולים לשבת ביחד בסעודה בגלל מרחק אידיאולוגי זה אומר שהחורבן מתקרב.

אומרת לנו הגמרא בסיפור של קמצא ובר קמצא לפני 1950 שנה:

אתה יודע מהו הסימן שאנו פורצים את הגבולות? שאנו מאבדים את החוסן הפנימי, שאנו מאבדים את הכח לשמור על עצמנו? – **אם שני יהודים לא יכולים לשבת יחד בסעודה**. אם בשמחה שלי אני לא יכול להביא את האויב האידיאולוגי שלי – זה אומר שפרמנו את הקשר האחרון בניינו, שאנחנו מפסיקים לראות את עצמנו כמשפחה.

עברו קרוב אלפיים שנה, אך טרם זכינו להתנקות מכל בדל שנת חנם, **טרם הפכנו את אהבת החיים לתחושה הדומיננטית בתוכנו!**

זאת ועוד; אומר **רבי אלימלך בידרמן**, יסוד חשוב עלינו לדעת, שאין החורבן הגיע אך ורק בגלל שנת חנם. לא כן הוא! עלינו לדעת כי מתחת לשנת חנם מסתתר משהו! אם היינו נותנים אל לבנו את אותו הדבר הקבור – לא היינו מגיעים לידי שנת חנם.

מתחת לכל "שנת חנם" קבור "חיסרון באמונה"! אם היתה לנו אמונה לא היינו מגיעים לידי שנאה, קינאה, מחלוקת, לשון הרע!

וכך מבאר הגאון מוילנא את הביטוי "שנת חנם": מדוע נקראת השנאה "שנת חנם", הלא השנאה אינה בחינם?! החבר 'מצץ לי את הדם' וזה נקרא "שנת חנם"? וכי שונא אנוכי אותו בחינם, בלי סיבה? אומר הגאון: הקדוש ברוך הוא אומר שהשנאה היא בחינם! הקב"ה אומר: "וכי סבור אתה שהוא 'מצץ לך את הדם' זה לא הוא! זה אני! הוא – היה רק שליח! אם הוא לא היה עושה לך את מה שעשה – הייתי שולח שליח אחר שיעשה בדיוק את אותו הדבר! **כי הכל זה ממני!**"

לכן, אם אתה שונא מישהו בגלל שאתה סובר שהוא זה שפגע בך – **הדבר מצביע על חיסרון באמונה שיש בך!**

הוא אשר אמרנו: מתחת לכל "שנת חנם" קבור "חיסרון באמונה"!

ויש לדעת, כי **הווייתו** הוא אחת הדרכים הנבחרות המביאות לאהבת חיים. אין כמוהו לבטא את האמונה, שכל מה שמיועד לך משמים - ימצא בסופו של דבר את הדרך להגיע אליך. באמצעותו, ניתן לשים קץ למחולל הגלות, לעקור מקרבנו כל בדל של שנת חנם, ולהפוך את ליבנו למלא וגדוש באהבת חיים איש לרעהו.

אם כן, הלימוד למעשה מהליכות אלו, כי יותר מכל המצוות והמנהגים והחומרות, חביבה מאד לפני הבורא יתברך, **אהבת הזולת, הווייתו, ומידת הרהמים והחמלה**. לחשוב על השני, לעורר את רגשי הלב על החבר, לעזור לו, למחול לו, להתפלל עליו, להקל כמה שניתן.

ה"חפץ חיים" זיע"א דיבר פעם שיחת התעוררות עצומה לפני ראש השנה, ובין דבריו אמר: האדם בא לפני הקב"ה בערב ר"ה ומשיח לפניו לבו ואומר: אני בא אליך בערב ראש השנה, ומבקש ממך שתסלח לי על כל עוונותיי ופשעיי, והקב"ה יכול לענות: מדוע אמחל לך? והרי כל השנה אתה דבוק בתאוות רעות ומתנהג נגד רצוני, למה שאמחל לך?!

אבל יש דבר אחד שבו אפשר לפייס את הקב"ה ולרצותו שימחל, אם אני מוותר לחברי שחטא כנגדי, מעביר על מידותיו, דן אותו לכף זכות ומוחל לו על כל הרעה שעשה לי ומרחיק את השנאה מלבי, ואני מכניס בי אהבת ישראל, כי אז הדברים ק"ו, אם אני בשר ודם קרוץ מחומר, אני מוותר ומוחל לחברי, אזי הקב"ה בוודאי צריך למחול לי. אם אני העברתי על מידותיי ודנתי לכף זכות והייתי רחמן באותה שעה, בוודאי אבי שבשמים, הרחמן האמיתי, ירחם עלי וימחל לי על כל מה שחטאתי ופשעתי נגדו.

ומסופר על רב אחד שביקר פעם יחד עם זוגתו הרבנית אצל ה"חפץ חיים" זיע"א, והיא התאוננה בפניו על בעלה הרב, שלמידת טובו לבריות אין גבול, ויש כאלה שמנצלים מידה זו, ולבסוף הם סובלים מכך מאד. ענה לה ה"חפץ חיים": "אדם שהוא טוב ומיטיב, יכול שהוא יסבול באמת מן הבריות, מאידך אם הוא רע - סובלים הבריות ממנו.

אולם כשיבוא לעולם העליון כדאי מאד שיגידו שם:

"זו היא הנפש שסבלה מכולם מאשר יאמרו כי כולם סבלו ממנו"....

לע"נ **אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל**
ולב"ע ב' עבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

יש לשמור על קדושת הגיליון - דרוש בגניזה

לע"נ **ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל**
ולב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.

להוספה לרשימת התפוצה ולתגובות: 050-5389885

b_itzhak@netvision.net.il